

Posudek konzultanta
na rigorózní práci Mgr. Petry Zaoralové
Dohoda o vině a trestu

I.

Rigorózní práce o rozsahu 149 stran vlastního textu a několika dalších stran použité literatury, statistických údajů a vzorů rozhodnutí či podání v dohodovacím řízení je vypracována na aktuální téma. Dohodu o vině a trestu zakotvila do našeho trestního řádu jako formu odklonu v trestním řízení a zvláštní typ řízení před soudem novela trestního řádu provedená zákonem č. 293/2012 Sb., účinným od 1. září 2012. Dohodovací řízení posiluje roli procesních stran v trestním řízení a vyžaduje mimo jiné také novou formu právní služby poskytované advokátem v trestním řízení. Institut dohody o vině a trestu se rozšířil v druhé polovině dvacátého století z angloamerického typu právní kultury i do právních řádů náležejících do kontinentálního typu. Nelze ovšem nevidět, že tento institut je chápán jako do značné míry kontroverzní.

Důvody, proč tomu tak je, uvádí rigorozantka výstižně již v úvodu práce na str. 8 textu: Proces přijímání byl provázen zásadními právně dogmatickými připomínkami, které, ostatně jako obvykle, nevzal zákonodárce v potaz. Konkrétní znění přijatého institutu se odchyluje od východisek známých ze zahraniční legislativní i aplikační praxe. Právní zakotvení nového institutu se událo bez širšího společenského konsenzu. Institut dohody o vině a trestu v české právní úpravě koliduje snad ze všemi základními zásadami českého trestního řízení, abychom uvedli alespoň námitky proti tomuto institutu, které jsou vznášeny nejčastěji.

Za cíl své práce si autorka vytyčila kritické zhodnocení platné právní úpravy v České republice a podrobný rozbor jednotlivých aspektů dohody o vině a trestu. Je třeba říci, že autorce se podařilo vytyčený cíl splnit, práce má velmi pěknou odbornou úroveň. Úroveň práce zhodnocují mimo již zmíněného kritického zaměření i statistické údaje, kterými autorka dokumentuje obecný výklad, živý styl, jakým je práce napsána, pečlivá technická redakce a široká pramenná základna, o kterou se autorka opírá.

Autorka rigorózní práci opírá o dostatečný, až nadstandardní počet odborných pramenů. Hojně čerpá z publikované judikatury českých a slovenských soudů.

Osnova práce je logická, jednotlivé části práce na sebe vhodně navazují. Po pěti obecných kapitolách, ve kterých se rigorozantka zabývá systémovými východisky institutu dohody o vině a trestu, evropskými souvislostmi tohoto institutu i právní úpravou na Slovensku a ve

Francii, přechází k šesté kapitole obsahující důkladný rozbor české právní úpravy. Povahu samostatné kapitoly má „Závěr“ práce. V něm autorka správně konstatuje, že přijetí dohody o vině a trestu bylo nesystémové za situace, kdy tento institut koliduje se základními zásadami dosavadního trestního řádu (zák. č. 141/1961 Sb) a kdy není jasná představa o podobě nového trestního řádu. S tímto názorem je třeba než souhlasit.

II.

Podstatná část práce je věnována rozboru české právní úpravy. Juristický rozbor je úplný, kritický, dostatečně podrobný i obecně čtivý.

Jak jsem již uvedl výše, juristický rozbor je kritický k platné právní úpravě a autorka často upozorňuje na její nedostatky. Tak například na str. 74 a násl. své práce se zabývá otázkou obhajoby v řízení o sjednávání dohody o vině a trestu. Správně poukazuje na to, že obhájce podle naší právní úpravy je vlastně jen zprostředkovatelem mezi obviněným a státním zástupcem a že jeho činnost v tomto zvláštním úseku trestního řízení nemá nic společného s klasickou obhajobou v trestních věcech. Autorka správně upozorňuje na to, že není jasné, od jakého okamžiku je nutná přítomnost obhájce v přípravném řízení, a ani zákon nestanoví okamžik, do kterého důvod nutné obhajoby trvá.

V partii věnované obhajobě v dohadovacím řízení rigorozantka zastává správný názor, že povinné zastoupení obhájcem je nutné pouze při sjednávání dohody o vině a trestu a tento názor odůvodňuje. Uvádí také argumenty, proč by tomu nemělo být a pléduje *de lege ferenda* pro povinnou účast obhájce i v řízení před soudem o schválení dohody o vině a trestu. Z uvedeného otázka: Jaké je stanovisko autorky k argumentu, že pokud musí mít obviněný obhájce již v přípravném řízení, a *minore ad maius*, tím spíše jej musí mít při řízení před soudem. K této otázce bude vhodné se vyjádřit při ústní obhajobě.

Autorka také v souvislosti s obhajobou při sjednávání dohody o vině a trestu si klade otázku, zda tento institut není fakticky určen jen pro hospodářsky silné jedince, kteří si mohou dovolit zastoupení obhájcem.

Také v jiných částech své rigorózní práce autorka podrobně rozebírá platnou právní úpravu.

Autorka není ani výslovným příznivcem platné právní úpravy ani ji nezavrhuje jako celek. Zůstává kritickým pozorovatelem a nabízí několik vhodných námětů *de lege ferenda*, které jsou racionální a odůvodněné v rigorózní práci.

III.

Závěrem shrnuji: Rigorózní práce Mgr. Petry Zaoralové je naprosto způsobilým podkladem pro ústní obhajobu. Je vypracována na výborné odborné i jazykové úrovni. Plně ji doporučuji k obhajobě.

Autorka považuje dohodu o vině a trestu za formu odklonu v trestním řízení, podobně jako institut trestního příkazu. V rámci ústní obhajoby bude vhodné, aby se doktorandka zamyslela nad tím, co spojuje dohodu o vině a trestu a ostatní formy odklonu, a co je naopak od sebe odlišuje.

V Praze 3. 3. 2016

Prof. JUDr. Jiří Jelínek, CSc.,
konzultant